

ACC. N:R M. 8248 : 1-14.

Landskap: *Skåne*

Upptecknat av: *Fru Anna C. Lantz*

Härad:

Adress: *N. Bulltoftaväg. 21, Malmö*

Socken: *Malmö*

Berättat av:

Uppteckningsår: *1941*

Född år i

Minnesuppteckningar fr. Malmö.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Malmö den 27 Okt. 1941

Till Redaktionen av Sk. Dagbladet -

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

(Nöppmuntrad av Edra ihållande uppmaningar till allmänheten att sända bidrag till Sk. Dagbladets pristävling, vill jag nu i all min enkelhet, ur mitt minne försöka berätta något om Kirsebergstaden där jag är född. Min Far, som byggt detta hus 1863 skrev alltid:)

Timmermannen S. N. Bederberg - Kärsbärsvången 126.

Han kunde både läsa o. skriva och många kom till honom för att få hjälp till sina "papper". Och det är mig också kärt att få omtala detta för Sk. Dagbladet - Tidningen har mina föräldrar prenumererat på ända sen' första bladet kom ut (Dom hade förr haft Malmö Nya Atlehand)

Och fortsatte med prenumeration ^{på Dagbladet} ända tills deras döds dagar 1908 utan en dags uppehåll. Och vi för vår del började prenumerera på Sk. Dagbl.

när vi gifte oss 1896 och har haft den varje dag, ända till dags dato -

Och hoppas få behålla den hela vårt liv - Gesällerna (därbland min Far) ^{timmergesäll} vandrade på den tiden på landsvägarna från gård till gård för att söka och få nåt' arbete, och min Far hamnade på Fredriksbergs-gård nr Oxie, där Mor var anställd som inne-tjungfru -

Dessa vandrande gesäller kallades för Skrä. Och många gånger har jag hört min Far sjunga Gesälls-visan:

På vägen så trägen gesällen vandrar fram

På vägen så trägen emellan rök o damm

Kommer man in i en bondestuga

Bönderna stå på rad o buga

Blott man är en vandrande gesäll -

(Mjälndrängen Carl Peter Andersson Annanserade om obebyggda tomter på 1860-talet och hans tomter var på "Backarna" och honom köpte mina Föräldrar denna tomt till ett pris av 184 Riksdaler och jag ser här på köpe-brevet att där står också Kärsbärsvången och nederst på brevet står

Betygar Malmö som ovan:

Georg Gustafsson
Stads-Ingeniör,

Och på den andra sidan står: Vidimerat Ex officio
Georg Gustafsson -

På den tiden var här inte så många hus - ett här och där - Men Osbergs
längor låg där (nu Källargränd) de ligga där likadana som de blev uppförda
för så många år sen. jag går så gärna genom mittelgränden -

Så småningom blev tomterna sålda och bebyggda - och då blev det tal
om att det var nödvändigt med en skola till Backaboarnas barn

Så ägde vår "nabboman" Snickare Nils Andersson ett hus med till-
hörande tomt som vätte ut åt Norra Bulltaftavägen. Han var med i
dåvarande förening Hundra-manna föreningen nr 1 och här dryftades
frågan om skolbygge - Och då var Snickare Nils Andersson villig
att sälja den del av den tomt som låg utmed Norra Bulltaftavägen -

Och så reste skolan sig där 1867 och blev kallad för Lilla-Skolan.

Skolan blev byggd med en våning med en liten förstuga i mitten, och en
sal till vänster o en till höger. Salarna gick tvärs över hela huset -

4 lärarinnor blev anställda det var så många barn så det blev dubbel-
läsning - Pägarna gick till höger o köksarna till vänster - Mina systrar
födda år 1856 - 1860 - 1863 - 1866 - 1869. har gått i denna skola, och lärt
sig räkna på kulram - och lärt sig läsa av A. B G boken med typ och
deras innanläsningsbok var "Morfars Berättelse" - (Mindrar om den boken
finns att på köpa)

Lilla-skolan hade 4 fönster utåt vägen och ett högt rödmå-
lat plank ^{en meter} framför fönsterna - för att inte barnen skulle bita ut eller
någon förbigående skulle bita på dem. Ingången var åt gårdssidan
Och gården som var bart jord var väl 3 eller 4 meter på det ena hållet
och 8 eller 9 meter på det andra - Några lekar som barn leker nu kunde det
inte bli tal om. Men vid vissa årtider spelades där "skyffel" (kular) eller
så "pjäxsade" man. Då skulle man ha 5 kular eller små stenar, det blir så in-
vecklat att skriva om billvägagångs-sättet, jag skulle förr kunna visa
det. Men den blev utsluten som begick ett av spelets fel: Dicka, Rubba, eller
stryka. Lärarinnorna kom i mitt hem nästan varje dag för att en
timmas tid sova middag i vårt fina rum (Kammaren) på soffan som
far själv arbetat - med svängda "puffar" vid båda ändar. Och ryggen i "speglar"

Och Mor själv hade slappat madrassen med käng som hon hade hämtat ute i
Sandsjön. - Mor sålde skor till skolbarnen - det var en och annan som
hade ett öre att "rumla" opp - Nu hyser Lilla-Skola en karamell-ffär och där kommer

barn
mest fattiga
 Som köper gattor för både 25 o 50 öre - Och så många och långa utflykter som skolbarn på gära nu för tiden. När jag gick i skolan, Rösjöns-skolan så var vår utflykt till Fläkansstorps-parken - vid Sallerupsvägen - (förbi Tusulanum och Johanneslust.) Då marscherade vi dit två och två med var sin flagga i handen gjord av en träpinne med en därpå knuten näsduk. Och våra kafflor tog taktfasta steg när vi under vägen sjöngo: Lundaboar - Lundaboar packa eder undan:: Ett, två, tre, Fem, sex, sju, Malmboarna kommer nu. Och så kunna vi fram till Fläkansstorp med vår älskliga lärarinna i keken - Så framtoogs våra "mada-knyde" (matknytte) som för de flesta innehöll grova plattamadar (matar) men ack vad det smakade bra! När det så var överstakat, trädde vi ringdansen på dansbanan - Och så sjöng vi: Si jungfrun hon går i dansen med röda gullband:: Dem binder hon om sin käraste vän:: - Och så sjöng en annan visa: Stupa - stupa stetta en eller två varför stupar du så - våra hälar går å, Solen den brinner fåglarna svinner - lilla Anna vänder sig om i dansen - Och så fortgick hela dansen tills vi alla hade vänt oss om - både Emnor o allas våra våra namn blev utpräknade och vi alla hade vänt oss om i ringen - Men roligast av allt var dansleken - Märten Flak - (kanske den förekom ^{mer} på Amiralens ~~patrol~~lag). som lydde så här: Märten Flak är ingen känd knappast ens av katten, bodde i en birtappare gränd och drack bara vatten - Tralala tralala tralalalalalala:: Så väva vi vadmal, så slå vi tillsammans väva vadmal och slå tillsammans och låta skälet gå rätt - Så väva vi rutor, så spola vi rutor, väva rutor o spola rutor o låta skälet gå rätt. (Ja mycket rolig och lockar till mycket skratt) - Steax efter leken blev vi bjudna på förfriskningar från Fläkansstorgården -

Så 1889 blev den gamla Kirsebergsskolan byggd - Och där den nu står var förut en hög backe - som med fördjupningar här o där sträckte sig ända fram till Värnhemsgården (nu rivna) Här på denna ^{plats} backe som nu skolan står (backen är utjämnad) var vår bästa lekplats. Här hade vi oss uppe på toppen och trillade tunna ner, det kunde vi hålla på länge - länge - Torje sommar när Glusararna kom hem från Bonarp, så satt vi både unga och gamla och tittade på när dom kom ridande. Och då satt kvinnorna och stökade strumpa medan vi barn lekte på mjölkbordet som stod vid vägkanten Runt om gick fårskockar och betade och allt var så roligt och förmöjlsamt -

Ofta kom här ut på Backarna "Positivhalare" och vi barn kunde följa med dem långa vägar, från hus till hus. Och glädjen stod högt när vi såg skym på Positivet. ibland var den iklädd hög hatt. Här lärde vi många visor som revades och sjöngs med full hals till exempel: På Italiens nejder - - - - - eller uppnå Alpens högst belägna spira - - - - - Och så sjöngs det visan om förenings-livet - till ex.

O Julsammarna, vill du gifta dig med mej
Så hjälper jag en svogers till
Och rumpan ger ja dig -

Här är refrängen till en annan visa:

Skomakaren sitter tryggt vid lästen
Jämmt han läcker på undergången
Skräddaren syr en knapp i västen
Han pressar hela dagen lång
Han ser om sina "baltar"
Till krogen sen han stultar
Ty allesamman allesamman bildar ring
Trabalalalala -

Bagaren bakar flera kakor
In människan kan fördrå
Han får aldrig äkt på "hakan" (pängar) (avlönning)
Han bara bakar - bakar bra
Han äter sina smetar -
Och stretar, stretar, stretar -
Ty flera pängar, flera pängar vill han ha
Trabalalalala -

Så får jag skriva lite om (Originalen) som hitt och lätt besökte Backarn och Knös bärsvängen. Här kom Knös med sin höge hatt ett bevis på att han var "förmäm"
Han kom alltid på sock eller platta ben (barfotad). Flöjten som han alltid bar på sig kom fram så fort vi bad honom om att spela - Han lockade fram toner som vi barn tyckte vara underbara - och han blev så glad när vi kom och räckte honom en kopp dricka eller en smörgås - Han var alltid god och vi barn följde honom långa vägar, vi tyckte det var riktigt vemodigt att lämna honom -
En gång satt han i en grop, han hade dragit skjortan av sig och satt i gropen alldeles naken. En förbigående ställde sig att kitta på Knös, som satt och synade sin skjorta i sinnenarna - När Knös såg att mannen stod och kittade på honom utbrast han: ja kitta inga, ja kitta inga. Och vad han sökte efter kan man så väl förstå, han var väl aldrig riktigt avklädd - Stackars man! - Och så kom Yrby-Hans här ut på Backarna - En lång man - alltid barfotad om sommaren med en kraftig knälpåk tvärs över skuldran och på ändan hängde en posse (böck) som han gömde all mat: han fick mest fläsk och bröd på sina "ställen"
Tyst a skiltta gick han sin väg fram, alltid nöjd. Och glad för barn. När vi frågade honom varför han alltid hade käpp så svarade han: De e för ad ja ska kunna freda mej för hungarna. Och det behövdes nog också - Här var så många stora lösa hundar överallt.

Både Knös och Färbyckans sökte alltid sitt nabbhärberge i någon lada eller Kastall. Det var ingen som ens en gång hade en misstanke att dom kunde göra nå'n skada. Snälla var dom och godmodiga - De hade sina "ställen" att logera på. Och folket på gården saknade dem om de skulle bli borta några nätter. - Och så kom här "Södrens-Skald". Han är nog värd flera rader än de andra, ty han var ju då prästpoet. Han var född i Bjerestög 1844 där hans Far var skolläroare och Modern barnmarska - Hans dopnamn var Kristoffer Persson - När han blev född (d 21 Februari) var det ett sådant förfärligt väder och snöflingorna pistade rutorna i Bjerestögs lilla skolhus. Då utbrast en av bondquinnorna som var närvarande: Den pågen måtte bli härdad som kom i ett sänt' farlet vär! Och de orden blev ju också besannade. Om där nu människa skulle bli härdad så var det väl Södrens-Skald - Vandrare blodet flöt i hans ådror, han kunde aldrig finna sig i att slå sig till ro. Jag kan se honom komma i sin länge mörke rock med blanka gula knappar och sin blåmålade lada på ryggen hängande om halsen med en rem. Och på ladan stod målat med tydlig stil:

18 Södrens Skald 45

Konsthandel.

I ladan hade han sina små tillhörigheter och sin Konfirmationsbibel - och små "stycken" eller bokmärke som han sålde eller gav bort ty han var så godhjärtad - jag har själv fått ett sådant "Souvenir" av honom men tyvärr har det kommit bort - Dikta kunde han! jag har hört honom strö ut sin diktareförmåga. Det var i ett bageri. Både Pigar o drängar fick var sin ramsa och det skulle vara intressant att ha dom upptecknade - Här är en av hans många skrofer i

Ibland e de natt, Ibland e de da', Ibland e ja lessen, Ibland e ja gla
Ibland har jag silver, Ibland har jag gull. Ibland e ja ^{nykter} ~~lessen~~ Ibland e ja full.

Och en annan: Min latt blev att rinna för mitt bröd
Så bjuder livets lag intill min död -

När han i skugorna blev ombedd att rimma så var hans fråga: Har i nån spiss?
(brännvin)

Och blev han då bjuden på nåt' starkt, så sken hela ansiktet upp, och då blev han riktigt i rimmaretagen - Han kunde också berätta och vittra. Hans tal var mycket späckat med betydanden som dessa: Ja min Schant o tre vade så - eller: Förbante meg - eller: ja min liv o kniv vade så - Han var alltid lika godmodig och varmhjärtad - Och alltid välsmottagen var hälsat han kom -

6)

Och att han älskade naturen gav han tillkänna i denna ~~skrif~~.

Om sommaren sköna blir stugan så krång

De doftar det gott ifrån åker o väng -

Nemodet bredde sig över hans livs höst - kanske med tanke på att han inte rätt tillvarogit sitt begåvning - Och därom skriver han:

Min sommar svunnit. Den inga frukter lämnat

Blev ej det som Herren ämnat -

Gagnlöst mina dar förrunnit -

Söndrens skuld slutade sitt orasfyllda liv torsdagen den 12 December anno 1901

Backarna var på långa håll - förr i tiden. Kännt för sitt "dåliga folk" -

Inte att undras på! Det var nästan omäjligen för en husägare att få ordentligt folk i sina lägenheter - Vi hade i mitt hem två lägenheter till uttyrning

I den ena flyttade in en familj - där mannen kallades för "Hungalorta-gubben" eller "Karl me piban" - han hade nämligen alltid en tobakspipa i

munnen, jag kan inte minnas honom utan den. Hans yrke var att rulla omkring med sin bär på landet, och "måga" (rensa) i Hundkajorna ett mycket riskabelt arbete, och han kunde tala om, hvar svårt det var att

hålla hundarna undan under tiden han gjärde rent hos dem, och han blev mer än en gång svårt biten av dem - Han blev alltid så väl emot-

tagen på gårdarna och trakterad med kaffe o mat - alltid hade han hem ett knypte mat, mest fläsk o bröd - i sin medhanda näsduk -

som avsiktligt var mycket stor - Han kunde vara borta 14 dagar ja till o med 3 veckor, men då var rullebären full, ja toppad - Han rullade ner

vid hamnen och sålde innehållet - Jag tycker mig minnas att det var till ett garveri - (inte säkert) men till oss barn sa han att det skulle

vara att göra lakrits av, därför vämjdes vi alltid när vi såg en bit lakrits. (Det gör jag nästan ännu). Gubben skrek alltid över

att han hade så lönande arbete och inga konkurrenter -

Han kunde, sa han, till o med på 6 kr för "lasset" - om allt gick väl - När han kom in o betalade hyran (3 kr i mån. för rum o kök) var han alltid

så "mällig" när han kom in på sina "turer på landet" - Han fick alltid kaffe-gök och att han kunde äta socker förstod vi av others yttrande sen han var gången

"De va en hung hi slua socker." - Gubben dog på Törnhem för många år sen.

Den andra lägenheten blev uthyrd till en familj Larsson, men när kontraktet var skrivet fick vi reda på att den kallades för "Ljyva-Larssens". Mina föräldrar hade mycket obehag för deras skull. Här kom så ofta detektiver till Larssons, och mina föräldrar kom också i förhör. Poliserna trodde klart att här ute bodde endast "stödder". Men de tog dem fel. De kunde tvinga Mor att följa med upp på vårt loft (vind) där vi hade några säckar med klippta mattresenystran - och med barst skämna röt detektiven: (namnet förbiser jag) Öppna säcken! Eller: Var finns något ni gömt för patrasket! Hans bovande skarpa ögon glömmar jag aldrig - Vi barn var så rädda när han kom, och inte underligt!

Larssons umgicks mycket med koffelmannen Österlund som bodde där som nu Mattsonska Bryggeriet ligger - hans söner var Backarnas slagskämpar & polist kunder - Där nu Bryggeriet ligger var också en stor backe som slänkade ner mat södra vägen - Gröningen kallade vi den för. Där låg en lång barack där var många inhysta - Där bodde gubben "Jöns Ördar" och hela hans familj - - - -

I vår andra lägenhet kom en ung kvinna att flytta in. Hon såg så god ut, tyckte Mor när hon hörde av oss, men vi fick annat veta - Hon gick omkring på landet och sålde spetsar och handvävda band och kunde vara borta i 14 dagar - stök vad det var skönt när hon var borta! En gång hon kom hem från sin lanttur inbillade hon Mor att hon var så svårt sjuk av förstoppning. Mor bäddade till henne och fick henne i bäng och fick hämtat doktor A. Doktorn kom i droska så fort som möjligt men när den sjuka såg honom komma ställde hon sig i dörren med kniv i den ena handen & gaffel i den andra - och skrek till doktorn: Den som kommer in till mig tar jag emot med knivar & gafflar! Doktorn steg ⁱⁿ i sin droska igen med ett mummel: Hon är visst inte riktig - En gång var Mor & jag bjudna in till henne på kaffe - På bordet var två vienerbröd upplagda på assiett - Vi blev bjudna vardera ett - Men o fasa! När jag bet i min kaka låg i den en stor tobaksbuss - och jag såg Johanna i den halvöppna dörren, skadeglad och belåten. I sina fönster satte hon Biblar & Psalmböcker och ovanpå dem tändstickor. Var det någon som vågade titta in skrek hon: kom inte in för då sätter jag eld på huset.

No. 8248:8.

8) En natt hängde hon en bricka på väggen inbill vårt vägg, och den stod hon och trummade på med ett par pinnar hela natten vi fick inte en blund i ögonen. När hon kom o betelle hyran (3 kr i mån.) så hade hon en eneruska som hon höll bakom sig. Så sa hon till mor: När du kommer har du en hel rad ungar efter dig, men jag har den här! Och så lyfte hon eneruskam mot mor, men utan att göra henne nån skada - Vi vågade inte tillsäga henne om utflyttning, och nån rättslig åtgärd var det inte tal om på den tiden - ja detta är bara ett par ex. såna var här många - många - Här ute var på den tiden också så osäkert o otryggt - Här var den bästa plats ljusskygga individer kunde flytta till. Inne en lykta, nej mörkt överallt. Jag vet att mina Föräldrar, när de någon gång varit borta på kvällen, aldrig vågade gå om Korre Pulltaftsvägen hem. De måste gå upp om Vattenverksvägen, (kanske der stod en lykta), men där blev min Far en gång antastad och fick känna på att han bodde på "Backarna". Först kom där en fram och frågade om han kunde få en tändsticka nej, sa Far, de har ja minsann inga. Så kom där fler till och så frågade de honom vad klackan var. De ska ja snart se, sa Far, och vid det han tog upp sin klocka fick han flera knytnävslag i ansiktet så blodet flöt varefter dom springande avlägsnade sig och mina stackars Föräldrar kom rent skräckslagna hem - Kem nidingarna var har dom aldrig fått reda på. Ja sådana fall var här ofta, och svårare än detta - Här blev aldrig gjort nån razzia bland dem - Här var ju en plats att begå märksens gärningar - Backarnas slaktare dringar var också kända för sina upptåg och sina rabalder, jag minns en vinter det var sånt bra släd-väder och vi hade glatt oss åt att få roa oss på vår tomt. Men nej! Från alla håll kom ungdomar och bräckte vårt stängsel itu (uppe vid Källergelans svåra kråk där int två skjutsor kan mötas) och satte sig på sina slädor där och körde ner ända in på vårt hus, så lera o murbruk flög omvärtannat, och kom vi sjåh ut för att roa så, då blev vi med svardomar inkärdade - Vi vågade knappt sitta i vårt fönster och titta på. Och många lördagsmorgnar var nästan alla läkten bring vår hage borta, dom hade de använt under lördagsnattens slagsmål. Men fridstörarna fick oantastade fortsätta sitt lustliv.

Kirsebergsgatan kallades förr Slaktaregatan och den benämningen får den nog behålla - Här bodde nämligen flera slaktare och här slaktades ett par gånger i veckan och jämnt och ständigt hörde man djurens skri - Vi barn lärde satta i klungor till långt ut på kvällarna och berättade spökhistorier. Tills en av oss ropade: Här kommer Syrak-Karulo och då med ens blev vi skingrade var o en till sitt - Gän afreda, aldrig någon byst o stilla gick han, det var bara han hade sånt konstigt utseende och så råkigt klädd och enstöring - Hjörte-Pär var en likadan ensam och inbunden varelse - men vi var så rädda för Hjörte-Pär -

Det var brukligt i min barndom att husmödrarna körde sin tvätt ner på rullbären till "graven" (nu surän) för att skälja och klappa tvätten där. Vattnet var klart på sina ställen och här rullades bären ut i vattnet med tvätten på och då ställdes bankbordet vid sidan om och här klappades med liv o lust. Sen breddes tvätten ut till tarkning på

potteljus och skabelblommor. Här på denna äng restes majstången ^{tusen sköna} varje midsommarsafton för vem som ville komma och här trädde dansen till långt ut på natten och musiken bestod av harmonika och tamburing - Ängen låg vid Sjölundavägen, där är nu kolonier -

På 1870-talet och ännu längre tillbaka i tiden var Lundavägen en mycket smal väg utan trottoar men vid sidorna om vägen reste sig ståtliga

nappenspelar med en vit sten vid varje bräd - Utmed vägen låg lantställe som stod övergivna om minnena för att i Maj eller juni ta emot sina sommarfamiljer - Där var ^{garvare} drakens lantställe Hilmasro (nu Strandgården) och Tromsens lantställe Emmytoer - nu rivet - Och så Hallbäckens Karlsvik nu skövlut.

Och flera andra som ligger där ännu Det var stor fest när dessa lantställe hade ljusinbränningsfest Den firades någon dag under sensommaren Och det var oss Backebor ett sant nöje och njutning att på stå och beskåda de många lantstämor som var upphängda i hela trädgården

Det var fest o glädje med ljus och utklädda människor, som lekte mellan trädens stammar i den härliga sensommarkvällen - Och där var nog fler än jag som önskade få deltaga i ljusinbränningsfesten -

Jag har nu med dessa rader velat ge en inblick i livet här på Backarna för 60-70 år sen. Någon likhet mellan da och nu finns knappast. Jag ser med vemod på hur alla ängar och dädessält som gjorde sådana vackra inslag här under mina barn-år - blir brutalt skävlade för att ge plats åt moderna bostadshus - På snart är väl hela idyllen rent borta!

Men det är och förblir ändå mitt kära:

Kärsbärsvången 126-

Tru Anna Charlotte

P. S. Här en av min Fars älsklingslåtar:

Jag stammar från en gammal ätt
 Allt uti vilda skogar
 Som brutit sten, gjort marken slätt
 Och idkat sina plogar
 Fars röjda fält till domedag
 Skall bära säd av alla slag
 Allt efter jordens lagar -

Min fader var en gammal man
 Och flitig hela dagen
 Och mod o styrka hade han
 Att ta en skärm i kragen
 Hans gud var den, att han var god
 Ty han hade styrka och han hade mod
 Han ville våga båd liv o blod
 För festerland och rike -

Jag är så nöjd med vad jag har, kan det mitt eget kalla
 Min hustru gör min levnad säll
 Ty hon är flitig och hon är snäll
 Hon glädes med mig varje kväll
 De våra barn de lalla

M. 8248:11.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Malmö d. 6 Nov 1941

Till Sk. Dagbladets Redaktion!

Inlämning för andra gången - fortsättning från: Rörbärsvängen 126

Jag vill nu ur mitt minne leta fram ännu några drag om livet här på "Backarna" - för 60-70 år sen - och brukar man "stänga av" mellan vars o ens jordbott. men så var det inte förr. Då kunde man gå tvärs över härifrån och till slaktaregatan - Och så gick man hänger upp i gatan genom klämmor ut till (finns till ännu) ut i Slaktaregatan - Som "skäl" kunde man sätta en rada Bond-bönor eller en rada blommor - Gatorna eller vägarna eller gränderna vad man nu vill kalla det för, var bara jordlagret - I brist på lykter var det riskabelt att gå ut en kväll då det hade regnat mycket. Stora vattenpölar här o där, man visste inte av förrän man plumsa ner i en pöl - Groparna som på hösten blev fyllda av vatten var vår bästa plats att öva vintersport - Vi hade hemma en trä-skridska som gick till länis när vi inte själv använde den - andra skridska var ju bara en lyst-artikel som inte vem som helst kunde hålla sig med men det gick bra att "linka" på vår. Barn var inte så bortskämda då - Far hade visst själv gjort den - Gränden här (nu Källergatan) var nästan då oförbar - men mannaerna här tyckte den kunde förbättras med en rännsten - Så blev där köpt sten ifrån Limhamn och så lades rännstenen i mitten av gränden - Men det blev en dålig hjälp. Den lösa jorden "satte" sig vid sidorna och det ena eländet blev värre än det andra - Några år efter blev det beslutet att hela gränden skulle stensättas med kullarsten. (Skolbarnen kallar den för rågskorpegatan.) men husägarna måste själv betala både sten o arbete. Mor o Far beklagade sig ofta över att det gick till närmare 100 kr på deras lott. Det var stora pengar på den tiden, för en family med 7 barn. Far gick på Sklövs socherbruk, arbetade som timmerman mot en avlöning 1 kr om dagen från 6 på morgonen till 6 om kvällen - Och så hade den ju huset att betala på När sydde skjortor för hand (till godset där Mor hade tjänat) för 25 öre st Den blev noggrant sydd i alla sömmar innan 25 öringen kom fram Mor satt och arbetade vid en liten "plira" (lampa) där vecken var av ljusa-garn, rund, tjock som hälften av ett lillfinger. - Vecken satt i en hylsa så man måtte ha en nål att dra upp lite av vecken när den var nerbränd och det var rätt ofta - Men trots allt var förenäjsamheten stor! -
Många här på Backarna sådde senap på jordbitarna - När den var mogen togs den upp och fröhusen gnuggades kraftigt mellan händerna över ett fint säll - och så blåstes vi av alla krafter, så "agnarna" flög

bort, och senapskornen låg så fina, för vinter-behov
 Renhållningen var det inte mycket bevänt med härute - Här hade
 var och en en "mydding" (en djup håla i jorden) på sin tomt som tjänst-
 gjorde som soptunna - Allt avskräde, vad det än vara må, så var
 det bara ner med det i "myddingen". Och innehållet i baljan på avträdes-
 huset blev hämtad en o annan gång under årets lopp, av en man som
 kom med en kärra med en häst förspänd - Han kom vid 4 eller 5 tiden
 om morgnarna och då måste folket upp och bära ut baljan och lämna
 den i kärran - När det blev dager kunde man gott se vilken väg
 han hade kört, ty där var tydliga luktande spår efter den - Men
 likväl, när rödsöten häryade här ute var det en Dakter som sa:
 Sjukdomen kommer sist till Backarne för där är så friskt -

Det slog också in - Tafflor och bräskor var allmänna på-
 beklädnaden här ute, men ett par ska skulle man väl ha att stå till
 hers' (heders) Dan fick man bara ha på vid högtidliga tillfällen -
 Skomakare fanns ingen på platsen, men här kom en gärende från
 "Lyngano" (Sunnanå) som hämtade skor här på Backarna, som
 skulle lagas. Hans kappsäck kunde ibland innehålla en 4 eller 5 par
 skor eller känger, som han gick hem och lagade i Sunnanå, för att komma
 igen med dem om ett par månader eller tre - Skräddare fanns inte
 heller bosatt här. Här kom en ifrån Arlov, som kunde få arbete
 i de hem där husmodern själv vävde - Så satt han och sydde
 på bordet med korslagda ben och sjöng, och arbetade - Det var så
 hemtrevligt med den "lille skräddaren". Här i husen breddes inte mattor
 på golven. Nej golven blev utskurade var vecka - Sanden ströddes
 på och på den små ene - kvistar (ändast om Söndagen) Då var det
 Söndag! För dem som ville besöka kyrkan var det långt dit. Ända
 till baroli kyrka - Det var också allmänt med "Utläggare"
 (värmeugn) somliga kallade den för "Sält-ugn" men här sade vi alltid
 "Utläggare". Den stod i stugan, men eldningen sköttes från köket -
 Där var en lucka i köks-väggen, och genom den kunde eldningen
 ombesörjas. När den första brasan var ständ så kunde man fylla
 hela ugnen med tång som vi rullade efter i Sandsjön - Men inte den
 fina tången utan "klyddertång" den grövsta man kunde finna - Så kunde
 den hålla värmen ibland en hel dag när det inte var för kallt -
 Utläggarens sidor var för det mesta av gjutjärn med bilder -
 På vår var det en Byjsare med "Gripen" vid sina sidor, och under
 står med tydlig stil: KEJSARE - Här var också andra skivor

med plag o harv avbildade — Här ute ställdes till dans varje
Lördagskväll. Med harmonikan under armen och ett litet följe, stannade
man till och dansade var som hälst där vägen var bredast. Men den
bästa dansbanan var Segebro — Alponseri florerade också här
ute — Och många subenäer och "lösa kvinnor" höll till här i de små
kyffena — Vid många sådana ställen blev det ofta stormiga uppträden
och "droskan" kom till och hämtade någon av kvinnorna som var oregel-
lig av sprit. Men i allmänhet var dom godmodiga varelser som hade
hjärta för de fattiga. När här var dödsfall, var det brukligt att gå
och se liket när det var klätt. Man gjorde färprågan på dagen
om det gick för sig att komma på kvällen och det blev alltid beviljat.
Då kunde där komma rätt många barn och stora också, och där
kunde bli trängsel kring kistan. Då var ljusen tända (stearinljus)
och väggarna var täckta med vita lakar och vita lakar för fönsterna.
Och så vid bröllop, Man visste precis var bröllopet skulle stå
så var det att stå utanför fönstren på kvällen och supphörigt
ropa: Brudparet fram! Och efter såmodigt väntande skildes
gardinerna åt. och ett leende brudpar visade sig, ibland 2 o 3 gånger
på kvällen — Här ute bodde också klaka gummar. Där var en
som "läste bort" "ringormar" (hudsjukdom). Hon strök många
krumediturer på ringarmen och så läste hon något nästan ohörbart.
Hon begärde aldrig något. Dom fick ge henne en tio eller tjugofem-
öring allt efter råd. — Alla blev botade! En gumma som var behäf-
vad med värk, botade "skäver" (Engelska sjukan). Hon köpte svin-
huvud och det var ett särskilt ben i huvudet som skulle krossas
och torkas till pulver — som medförde bot vid intagning.
Sökte man för en lös, så blev det pulver från benet av en Orne
och söktes där för en någ så var det benet från en Sugga.
Men var benet i svinhuvudet satt, det var gummans hemlighet.
Och så fick man bara söka under vissa tider när månen var i "ny
och nedan". En annan botade exem — Och hon bara spottade på det
sjuka stället — och när man kom därifrån, skulle allting vara bra!
En annan tag armar o ben rätt, om man skulle hade fått en
vrickning eller försträckning. Hon smorde in armen eller benet
duktigt med flott. Så strök hon med väl övade tag fram och till
baka på leden tills det smalt i den (och den gick rätt!) Glade man
fått smalk i ögat, så var det att gå till Apoteket Sejonet och köpa

en krävssten (Kräftsten) för 5 öre, sätta den in under ögonlocket, stenen gick själv runt, och kom ut med smalket - Säker hjälp! Ögonsjukdom behandlades också - man skulle gå och hämta rinnande vatten tidigt om morgonen, innan andra var uppstigna, Skulle gå tigande - och komma tigande - fick inte ens en gång svara om någon skulle möta och hälsa - ja man fick till och med inte spotta om en katt kom springande över vägen, vilket betydde mycket förargelse den dagen - Glade kjolen hakat upp sig nere vid kanten, ja då blev man så säkert inbjuden på kaffe under vägen! Var man belagd med värter skulle man ta lika många ärter som man hade värter och så sänka dem i brunnen. Och man blev av med värterna - (Och säkrast med ärterna)

Eller när man hade hemma någon som var svårt sjuk, så var det bara att ta något plagg med sig (härst lintyg) när man gick och "såg lik" och så försöka att styka över den döda med plagget, så skulle den sjuke bättra sig - Vid dödsfall var det också brukligt att bjuda på "lik-klädsel" (när man kläddes liket) Kvinnorna var då klädda i helt svart klädnings (kjol o kafta) med stort vitt förkläde knutna bak med långa breda band och vitt stärkat kläde på huvudet. Och trakteringen var alltid kaffe med dopp -

Alla dessa seder äro nu borta - Men det var ändå så högtidligt! Och esamen, vad det var högtidligt - jag kan inte förstå varför den inte förekommer mer - Det talas om barnens klädsel -

Vad det beträffar så är den nu så välklädda och fina var dag ja riktigt esamensklädda - Förr skulle Prästen tala på den dagen och ropa upp alla som hade gjort sig förtjänt av premie - Det var avslutning det! Och mina kära Premieböcker visar jag ibland för någon lärare eller lärarinna - Men barn får kanske inte lära sig nu sådana skol sånger som denna: Till skolan går jag så glad i kågen -

Vår dag i morgonens ljuva stund - När solen ler ifrån himlabeågen Och fågeln quiktar i gröna lund - (2v: Nu är jag färdig min goda mamma. Med rena händer och kammat hår - Men göm du slanten det gör detsamma, Om blott en brödbit jag av dig får -

3 vers: Slav back nu har jag vad jag behöver. Min läxa kan jag som vatten ren - Den som är lat den får sitta över, Och den är slarvig som kommer sen'.

Tecknar Anna Charlotta

Obsakta om jag inte fullt följt raderna. Ser nästan inte med vänstra ögat och blivit opererad för starr i botten på det högra ögat.